

Bijdrage Handjehelpen regio Utrecht aan Gemeenteraad Woerden 14 maart 2012

Oproep aan de Raad: investeer in informele zorg. Behoud wat goed is en blijf luisteren naar de realiteit van burgers. Informele zorg is het kapitaal van burgers voor burgers.

U buigt zich als Raad in deze periode over het beleidskader "Meedoen in een sterke samenleving". Als ik de stukken lees, valt het hoge ambitiegehalte mij op. Wethouder Ypma heeft een heldere visie op hoe burgers mee kunnen en moeten doen. Met nieuwe begrippen als 'matchmakelaar' wordt getracht ordening en structuur te geven aan datgene wat in de loop van jaren vanuit heel veel verschillende initiatieven is opgebouwd.

Wethouder Ypma heeft ook ons uitgenodigd om kritisch te zijn. Laat ik proberen die uitnodiging constructief handen en voeten te geven.

"Meedoen in een sterke samenleving" schetst een beeld van de Woerdense samenleving die waarschijnlijk voor heel veel inwoners klopt of kan kloppen:

- Mensen worden uitgenodigd om mee te doen;
- We moeten van "zorgen voor" naar "participeren in";
- Niet de organisatie is leidend, maar de inwoner;
- Niet langer te veel leunen op de inzet van professionals. Vrijwilligers zijn het uitgangspunt;
- 'geen-loketten' met drempels.

Mij gaat het om de mensen die, zelfs met de goede bedoelingen uit het beleidskader niet in de geschetste samenleving passen. En, waarbij je de vraag kunt stellen of problemen zoals die geformuleerd worden, bijvoorbeeld de onoverzichtelijkheid van 200 verschillende vrijwilligersinitiatieven en –organisaties, daadwerkelijk opgelost worden met de voorstellen uit het beleidskader.

Ik wil u de familie Jansen voorstellen. De naam is gefingeerd, het gezin en hun situatie niet.

De familie Jansen bestaat uit een vader, een moeder en 2 dochters van 8 en 4 jaar. Vader heeft als gevolg van een hartafwijking 2 x in coma gelegen en niet aangeboren hersenletsel. Moeder werkt 4 dagen per week in een bloemenzaak. Vader is noodgedwongen huisman.

Als gevolg van het hersenletsel is vader zeer moeilijk in gedrag: hij is op het neurotische af, wil alles controleren, is star en kan zeer boos worden als er ook maar iets fout of anders loopt. Aardappels voor het avondeten worden om klokslag 5 uur geschild en niet 1 minuut eerder of later.

Vader heeft problemen met het organiseren en overzien van zaken. Voor de kinderen betekent dit, nooit spontaan naar buiten of iets van hun vader vragen.

Moeder lijkt overbelast. Zij cijfert zichzelf weg om het gezin draaiende te houden.

Contacten met familie, vrienden en burens is er niet, want vader is als gevolg van zijn niet aangeboren hersenletsel redelijk onaangenaam in de omgang. Elk ziekte-inzicht ontbreekt. Hulp wordt niet gevraagd of aanvaard.

Omdat ouders tijd voor zichzelf wilden, samen 1 dag per week iets leuks kunnen doen, kwamen ze via de website bij Handjehelpen. De motivatie van hun vraag was dus niet de handicap van vader, maar de behoefte aan oppas. Handjehelpen heeft een HBO-stagiaire ingezet die elke week een paar uur komt. Voor de dochters is de stagiaire een zegen; eindelijk kunnen ze de deur uit, naar buiten of even gewoon spelen. Handjehelpen is de enige organisatie waarmee het voor dit gezin lukt om enige hulp te accepteren.

Als ik deze casus naast het beleidskader leg, dan verwacht ik dat:

- De buurt zich niet uitgenodigd voelt om zich in te zetten;
- Dit gezin aanspreken op de eigen kracht en het versterken van het eigen netwerk, een zinloze is;
- De matchmakelaar als een hoge en onpersoonlijke drempel wordt ervaren;
- Het een papieren realiteit is om te denken dat deze man met NAH ook iets terug kan doen voor de maatschappij – analoog aan het meerdere malen aangehaalde voorbeeld over een mevrouw met NAH die gastlessen filosofie geeft;
- De informele zorg, zoals in deze situatie door Handjehelpen ingezet, er maximaal voor kan zorgen dat de kinderen even uit hun isolement gehaald worden en wellicht ouders tot het inzicht gebracht worden dat ook professionele zorg nodig is, om te voorkomen dat moeder en kinderen onderuit gaan. Dit kan betekenen respijtzorg, een praatgroep voor moeder, huishoudelijke hulp of gezinsbegeleiding ten behoeve van de kinderen.

Dit vraagt om vertrouwen in de informele zorgondersteuning en ontschotting bij het inzetten van formele zorg. Als een matchmakelaar daar bruggen kan slaan prima, maar denk niet als gemeente dat als je het 'geen – loket' maar voldoende optuigt, krachten bundelt en toch ook niet ontkomt aan de dynamiek van de concurrentie met organisaties die ook geneigd zijn om bij alles te zeggen "dat kunnen wij", dat de realiteit van complexe hulpvragers, hele kwetsbare burgers, zich daaraan aanpast.

Informeel en formeel

Naast deze kritische noot, waarbij ik mij realiseer dat werkelijkheid en beleid elkaar vinden in de wens om er samen uit te komen, ben ik blij met de uitgangspunten uit het beleidskader. Handjehelpen wil een warm pleidooi houden om in de komende maanden/jaren:

- te behouden wat goed is;
- te investeren in informele zorg voor kwetsbare burgers;
- met organisaties als Handjehelpen de kans te pakken om met informele ondersteuning het beroep op formele zorg te verminderen.

Ook in 2011 heeft Handjehelpen veel gedaan en bereikt in Woerden. Onze vrijwilligers en stagiaires bieden:

- Respijtzorg (zij nemen tijdelijk de zorg over van ouders of partners)
- Begeleiding bij participatie (zij zorgen ervoor dat iemand met een handicap of chronische ziekte op z'n eigen wijze deel kan nemen aan de maatschappij).

De vrijwilligers en stagiaires zijn er voor het hele gezin: de mantelzorger, degene met de handicap of chronische ziekte én eventuele broertjes en zusjes.

Handjehelpen heeft het afgelopen jaar 77 gezinnen geholpen met een vrijwilliger of stagiaire. Kijken we naar de uren, dan is dit gelijk 3,5 fte. Nu is vrijwillige inzet absoluut geen werk, want van burger tot burger, zonder agenda of tijdsdruk geboden, maar net zo krachtig en waardevol. Maar, wat nu nog professioneel wordt gedaan, kan – deels – informeel met goed begeleide vrijwilligers en stagiaires. Voor de gemeente Woerden een geweldige kans om kosten en kwaliteit te borgen. Dit vraagt wel het overeind houden van deskundigheid en blijven investeren in organisaties als Handjehelpen.

Utrecht, 14 maart 2012

Liesbeth Hoogendijk

Directeur Handjehelpen regio Utrecht

www.hhru.nl

Tel. 030 – 26 32 969 of 06 – 11 36 70 76

lhoogendijk@hhru.nl